

Man laa henimot en halv times tid og ventet, men da u-baaten ikke var kommet tilbake og skibet var sunket, satte man seil og styrte mot land. Der var maanelyst og klar luft, men ingen skibe at se.

Oplæst og vedtat, hvorefter dep. fra-
traadte.

Vidnerne fremstod og edens betydning blev foreholdt dem, hvorefter de fra-
traadte, undtagen

1ste vidne, styrmand Carl Johan Arnesen, 34½ aar, av Hvaløerne, som forklarte, at han ved leiligheten hadde vakt paa broen. Vest-sydvestlig vind, frisk bris med dønninger. Vidnet hørte pludselig et skarpt skud om styrbord og stoppet straks maskinen, samt gav nogen støt i fløiten. Litt efter saa vidnet klods ved en u-baat om styrbord. Kapteinen kom paa broen. U-baaten forlangte i en roper papirene, og kapteinen rodde hen til dem. Tyskerne kom ombord og spurgte vidnet, hvor nedgangen til maskinrummet og salonen var. Man fik 5 minutter til at gaa fraborde, men brukte litt mere. Kort efter at de var kommet i baatene hørt tre eksplosjoner ombord i «Bestik», og fartøiet begyndte langsomt at gaa ned med agterenden. Masten var det sidste vidnet saa. Efter en stunds forløp, da u-baaten ikke som lovet kom tilbake, satte man seil. Først blev bagbords baat, hvori vidnet var, bugsert av styrbords baat, for ikke at miste hinanden. Men paa grund av sjøen bestemte man sig senere til at seile hver for sig. Kl. 2 morgen 3dje januar blev de optat av en patruljebaat. Begge livbaater var i god stand og forskriftsmæssig utstyrt. Bagbords baat fik de med sig ind til Falmouth, men styrbords baat mistet de paa veien til Falmouth.

Oplæst og vedtat, hvorefter vidnet fra-
traadte.

Som 2det vidne fremstod maskinist Carl Oscar Sørensen, 40 aar, av Fredrikstad, som forklarte sig i fuld overensstemmelse med foregaaende vidne. Vidnet fra-
traadte.

Som 3dje vidne fremstod stuert John

Marentius Johnsen, 28 aar, av Kraakerøy, som forklarte sig i fuld overensstemmelse med de foregaaende vidner.

Samtlige vidner fremstod, og dagboks-
utdraget blev oplæst for dem. De erklærte paa forespørsel, at de intet hadde at be-
merke ved sammes indhold.

Bisidderne finder intet at anmerke.

Vidnerne, som ikke hadde paa hørt hinandens forklaringer, blev derefter ed-
fæstet.

Forretningen avsluttet.

Waldemar Eckell.
(sign.)

H. Stranger Sand.
(sign.)

A. Floor.
(sign.)

D/S „**Helgøy**“ (M. L. N. B.) av Kristiania.

Reg.ton br. 1806, ballast, ødelagt 3die januar 1917 paa reise fra Blaye til Barry. Omkommet: 1 mand.

Aar 1917 den 20de januar holdtes sjøret for Kristiania i byrettens lokale i justisbygningen under ledelse av assessor Lie med de opnævnte sjøretsmedlemmer skibsreder Krøger og forhenværende skibsfører R. Rasmussen.

Hvor da blev foretat sak nr. 19 for 1917:

Sjøforklaring for d/s Helgøy i anledning av, at skibet er torpedert.

Skibsinspektøren tilstede.

«Journalutdrag

paa reise fra Blaye til Barry Roads i ballast.

3dje januar 1917 kl. 11.15 a. m. var ekspedert av militære myndigheter i Blaye. Fortøiningerne toges ind og under lodsens kommando gaves fuld fart i maskinen kl. 11.35 a. m. Under seiladsen nedover svingedes baatene ut og gjordes klare samt alt i sjøklar stand. Dybgaaende agter 10'6", forut 7'9".

Kl. 4 p. m. kvittertes lodsens ved Verdon, patruljebaaten kom langs siden og gav tilladelse at fortsætte. Under kap-

teinens kommando navigertes utover til Passe du Nord. Kl. 6 sattes loggen ved yderste bøier og kursen sattes N. V. til N. løi bris av N. V. med litt dønning, sigtbar luft.

Kl. 8 p. m. peiltes Chassiron fyr i N. O. til O., 10' av. Loggen viste 16', paa samme tid styrtes av veien for endel franske fiskekuttere, og kl. 8.15 da kursen igjen holdtes hørtes pludselig et skarpt smeld forut og en sort røk spredte sig over bakken. Maskinen blev straks stoppet og alle mand sprang til sine pladser ved livbaatene. Kort efter fandt en voldsom eksplosion sted i no. 3 rum, dækket sprang i veiret, masten faldt overbord og skoddet til maskinen sprængte forover mot cylindrerne. Baatene blev firet ned, men desværre kom bakbords livbaat med agterenden saa sterkt ned, at 1ste styrmand Hansen, matroserne Carl Johansson og Jens Rosdal samt 2den maskinist Nilsen faldt i vandet. Rosdal kom ikke mere tilsyne, mens de andre tre igjen blev optat. Da baatene gik fra siden, laa hele agterdækket under vand, og skibet reiste sig efterhaanden lodret op og sank efter ca. 3 minutters forløp.

Man fik nu øie paa en undervandsbaat, der nærmet sig til baatene med dækket over vandet, der praiedes fra denne paa engelsk om skibets navn, nationalitet og bestemmelsessted, og efterat dette var besvart, roptes fra u-baaten «then you are in English timecharter, so it is all right». Kapteinen blev spurt om skibets papirer, men da disse var gaat tapt, blev der sagt, at kapteinen ikke skulde komme ombord.

Der blev fra u-baaten tilbudt at ta baatene paa slæp, hvilket mottoges, og der styrtes ind mot en fiskekutter, der fik ordre at ta alle mand ombord, hvilket skedde kl. 9.30 p.m.

U-baaten hadde saavidt saaes intet nummer, merke eller flag, der taltes tysk, engelsk og en enkelt talte norsk og svensk.

Kommet ombord i fiskekutteren, viste det sig, at styrmand Hansen hadde et stort gapende saa paa venstre laar, fyrbøter Carl Pettersson og matros Carl Johansson henderne og fingre sterkt beskadiget, de blev

foreløbig forbundet med de medikamenter, der fandtes, og alle mand blev venlig mottat av fiskerne.

Man saa hele tiden u-baaten krydse omkring og efterhaanden nedskytte 3 kuttere, hvis besætninger alle blev sendt ombord i den første, saa der tilslut var 38 mand. Kursen sattes for La Rochelle med 5 baater paa slæp, hvor man ankom kl. 8.30, januar 4de. Forbindelse blev straks indledet med den norske konsul, de 3 saarede kjørt til hospitalet, og det øvrige mandskap indlogertes i byen og utstyrtes med de nødvendige klær, da alle var let klædt i sine arbeidsklær, da ulykken indtraf.

Telegrammer avsendtes til rederiet, til agenten i London og befragteren i Cardiff.

Skibet var merket paa begge sider med de nationale farver fra rækken til vandlinjen forut, midtskibs og agter, ordene «Helgøy Norge» i hvite bokstaver, 4 fot høie, paa begge sider midtskibs, samt et nyt norsk flag paa stangen agter. Merkerne utenbords var ikke belyst, de reglementerte signallanterner brændte klart.

Dæks- og maskin-journalerne samt øvrige dokumenter gik tapt, derimot reddedes regnskapsbøkerne og folkenes sjøfartsbøker og politipas.

Under seiladsen indover tvers av Chassiron mot utgaaende strøm, skar agterste livbaat sig paa tvers og brak fangelinen. Forsøk gjordes paa at ta den igjen, men den forsvandt i mørket. 4de januar kl. 2 p.m. rapportertes til den militære myndighet om det passerte.

(sign.) C. F. Bodom,
fører.

(sign.) Olaf Engebretsen,
1ste maskinist.

(sign.) Georg Bergsted,
2den styrmand.»

Fremlagt i Kristiania sjøret 20de januar 1917.

J. Jordan.

Fremstod som

Iste vidne Olaf Hartvig Engebretsen, 29 aar gammel, var Iste maskinist paa Helgøy, bosat i Stokke, blev forberedt til vidnesbyrds avlæg og oplyste, at det fremlagte «journalutdrag» i virkeligheten er avskrift av en beretning, som kapteinen har utarbeidet. Beretningens original er medunderskrevet av vidnet. Beretningen blev oplæst. Vidnet erklærte, at dens indhold, saalangt han kunde kontrolere, hvad der gjælder den væsentlige del derav, er rigtig. Vidnet gjorde tjeneste i maskinen, da han pludselig kl. 8.15 om aftenen hørte et skarpt smeld, som han fra først av oppfattet som et varselsskud. Der kom straks ordre til maskintelegrafien om at stoppe maskinen. Vidnet efterkom ordren og sendte donkeymanden op paa dækket for at faa greie paa, hvad der var paafærde. Antagelig ca. 1½ minut efter smeldet fandt der en voldsom eksplosion sted i agterrummet (nr. 3 rum). Agtre del av maskinen løftet sig som følge av eksplosionen og der blev mørkt. Vidnet skyndte sig derpaa op paa dækket. Herunder mere følte end saa han, at skottet til maskinen var bendt forover mot cylindrene. Oppe paa dækket saa han, at agterdækket var stygt oprevet, og at det laa omtrent jevnt med vandet. Vidnet tok plads i styrbords livbaat, som allerede var sat paa vandet. Denne baat tok op to av dem, som var faldt i vandet, da bagbords livbaat blev firet ned, nemlig Iste styrmand Hansen og matros Carl Johansson. Vidnet saa ikke, hvorledes uheldet med bagbords livbaat foregik. En stund efterat Hansen og Johansson var blit optat i styrbords livbaat, fik man fra denne baat se undervandsbaaten. Vidnet hørte den ordveksling mellem u-baaten og Helgøys kaptein, som er gjengitt i beretningen. Efter den holdning, som u-baaten indtok, maa vidnet gaa ut fra, at det var denne, som har sænket Helgøy. Paa grund av eksplosionsens voldsomhet maa vidnet anta, at sænkningen er foretat ved hjelp av en utskutt torpedo. U-baaten forsvandt efterat den sidste av kutterne var sænket. Alle kutterne blev sænket med kanonskud. Helgøy gik paa den tur det blev sænket med vand-

ballast fra Blaye til Barry Road. Skibet var tidsbefragtet av et Londonerfirma. Hvorvidt der var truffet nogen bestemmelse om, hvor skibet skulde gaa hen fra Barry Road og i tilfælde med hvilken last, var vidnet ubekjendt. Saavidt vidnet forstod de andre av besætningen, som overlevet ulykken, hadde ingen av besætningen set noget til nogen u-baat, før den i beretningen omhandlede u-baat viste sig, efterat allerede baatene var kommet paa vandet.

Skibet hadde 2 livbaater, som viste sig at være i fuld orden. Likeledes var der livbelter i massevis og likeledes nogen livbøier. Vidnet har været ombord siden i mai. I denne tid har baatene ikke været paa vandet, saavidt han kjender til, med undtagelse av bagbord livbaat før avgangen fra Barry Dock paa skibets sidste tur derfra, antagelig omkring midten av december. Ved sidstnævnte leilighet blev baaten sat paa vandet for øvelsens skyld, og der blev rodd med den først av mandskapet, som tilhørte denne baat, og derpaa av mandskapet, som tilhørte styrbords livbaat. Styrbords livbaat kunde ved leiligheten ikke sættes paa vandet, fordi et andet fartøi laa iveien. Naar bortsees fra den heromhandlede leilighet, er der ikke holdt baatmanøver, undtagen forsaavidt at baatene er blit svinget ut i daviderne hver gang skibet gik fra land. Imidlertid har man oftere for hver tur efterset, om baatene var i orden og f. eks. ved paafyldning av vand faat kontrolere, om de var tette. Likeledes er mandskapet flere gange blit anvist sine pladser i baatene.

Efter hvad vidnet har hørt av flere av mandskapet paa bagbords baat, foregik ulykken under nedfiringen av baaten paa den maate, at taljeløperen slog en krænge paa sig med den følge, at tørnet gik av belægningsnaglen, som er sveiset fast paa daviden; en av mandskapet fik ved ulykken skindet paa hænderne opbrændt ved friktionen med taljeløperen, da tørnet blev slaat av.

Oplæst og vedtat.

Fremstod som

2det vidne Hjalmar Kristian Hansen, 26 aar gammel, var matros paa Helgøy,

hjemmehørende i Porsgrund, blev forbedret til vidnesbyrds avlæg og forklarte, at han befandt sig forut paa bakken, da pludselig, saavidt vidnet kunde skjønne, et projektil slog ned ved baugen paa styrbords side; han hørte et smeld og saa, at vand og røk slog op ved baugen paa styrbords side. Straks efter hørte han, at der blev signalisert til maskinen i telegrafien. Derpaa skyndte han sig op paa opbygningen midtskibs. Efterat han var kommet derop, blev skibet rammet paa styrbords side i agterkant av maskinskottet av noget, som vidnet gik ut fra maatte være en torpedo. Dette foregik antagelig ca. 1 minut efter det foran omhandlede smeld. Vidnet saa ikke u-baaten før efterat baaten var kommet paa vandet.

Oplæst og vedtat.

Fremstod som

3dje vidne Trygve Olsen, 24 aar gammel, var matros paa Helgøy, bosat i Fredrikstad, blev forberedt til vidnesbyrds avlæg og forklarte, at han stod tilrors, da han pludselig hørte et smeld forut paa styrbords side. Like efter slog 2den styrmand, som stod like i nærhen av vidnet paa broen, stop til maskinen. En stund senere, antagelig ca. 1 minut eller saa efter smeldet, slog noget, som vidnet antok for en torpedo mot skibet paa styrbord side i agterskibet. Derpaa fulgte en voldsom eksplosion i agterrommet.

Oplæst og vedtat.

Samtlige 3 vidner oplyste nu, at u-baaten var paa styrbords side av Helgøy, da den kom tilsyne.

Oplæst og vedtat.

2det og 3dje vidne tilføiet, at de ikke hørte, at noget slog mot styrbords side før eksplosionen, men der stod røk og vand op paa denne side, og det var denne side, som blev sprængt ved eksplosionen.

Oplæst og vedtat.

Vidnerne edfæstedes.

Sjøforklaringen sluttet.

Retten hævet.

Herman Lie. Ragn. Rasmussen.

A. Krøger.

Kontinuationssjøforklaring.

Aar 1917 den 23de januar holdtes sjøret for Kristiania i byrettens lokale i justisbygningen under ledelse av assessor Lie som formand med de opnævnte sjøretsmedlemmer skibreder A. Krøger og skibfører R. Rasmussen.

Hvor da blev foretat sak nr. 21 for 1917:

Kontinuationssjøforklaring for d/s Helgøy i anledning av skibets torpedering.

Formanden oplyste, at der var blit avholdt sjøforklaring for d/s Helgøy den 20de ds.

Skibsinspektøren tilstede.

Helgøys fører Karl Vogt Bodom møtte og fremla rekvisition. Han oplyste, at han var 51 aar gammel, bopæl Neberggaten 24, Kristiania. Han henholdt sig til den under sjøforklaringen fremlagte beretning. I tilslutning til beretningen forklarte han følgende:

Komparenten var nedenunder, da han pludselig hørte et skarpt smeld som av et skud. Han tok da fort til sig en sæk med skibspapirerne, som før var stillet tilrette, og skyndte sig op paa dækket. Med det samme han kom op hørte han, at der blev slaat paa maskintelegrafien og han forstod da, at maskinen blev stoppet. En sort røk stod op over bakken. Det faldt komparenten ind, at det kanskje kunde være en mine, som skibet hadde været i berøring med. Senere hørte han imidlertid, at 2den styrmand, da smeldet kom, hadde set glimt fra en kanon som blev avskudt, men paa grund av mørket ikke hadde kunnet bestemme de nærmere omstændigheter derved. Komparenten observerte, at folkene var ifærd med at sette baatene paa vandet. Han gav tømmermanden ordre om at undersøke, om skibet hadde tat nogen skade forut, og skyndte sig derpaa op trappen til broen. Herunder indtraf en voldsom eksplosion. Stormasten og agterdækket sprang i luften. Eksplosionen var ledsaget av en sterk røk og lugt. Efter komparentens opfatning maa det ha været en torpedo, som har rammet skibet. Han saa ikke, at torpedoen kom, og han hørte heller ikke noget slaa an mot skibet, men

det, som senere passerte, viste, at det ikke kunde være nogen tvil om, at det var en torpedo. Komparenten henviste i saa henseende til anførslerne i beretningen om u-baaten. Likeledes nævnte komporenten, at den franske kaptein paa en av de fiskekuttere, som blev sænket ved samme leilighet, fortalte ham, at han hadde set torpedoen gaa under kutteren mot Helgøy og ramme dette. U-baaten kom tilsyne paa styrbord side av der, hvor Helgøy var, da det sank. Komparenten oplyste u-baaten om skibets navn, nationalitet, bestemmelsessted og at de gik i ballast. At det var i engelsk timecharter, sa han derimot ikke. Det var noget, som u-baatens vedkommende selv mente at forstaa. Denne forstaaelse var rigtig. Skibet var nemlig tidsbefragtet av et Londonerfirma.

Baatmanøvrer er hyppig blit holdt i det aars tid komporenten har været ombord. Ved disse leiligheter er folkene blit anvist sin plads i baatene og baatene svinget ut i daviderne. Et par gange er begge baater blit sat paa vand ved disse leiligheter, og en gang, nemlig ved skibets avgang fra Barry dok i december bagbords livbaat alene.

Oplæst og vedtat.

Fremstod

4de vidne Hans Kristian Hansen, 41 aar gammel, var 1ste styrmand paa Helgøy, var bekjendt med vidneansvaret, forklarte, at han var tilkøis, da han hørte et smeld som av et skud. Han skyndte sig op paa dækket. Derpaa foregik en eksplosion i agterskibet. Vidnet antar, at det maa ha været en utskutt torpedo, som har bevirket eksplosionen. Vidnet var i bagbords livbaat, da den blev firet ned. Det var Carl Johansson, som firte den agtre talje. Efter hvad han senere fortalte foregik uheldet med baaten paa den maate, at taljeløperen slog en krønge med den følge, at den skvat av naglen. Som følge derav løp taljeløperen gjennom hænderne paa ham saa fort, at skindet i hænderne blev opbrændt, hvorfor han maatte slippe taket. Vidnet vet ikke, om Jens Rosdal var kommet med paa bagbords livbaat og var blandt dem, som faldt i van-

det. Han la nemlig ikke merke til, hvem de var allesammen, som var med paa baaten. Under samtalen med u-baatens vedkommende gav kapteinen besked om skibets navn, nationalitet, bestemmelsessted, at det gik i ballast og at baaten var engelsk timechartert. Derpaa blev der sagt fra u-baaten: «Then you are in English timecharter, so it is all right». Vidnet tilføiet, at der paa spørsmålet fra u-baaten, om skibet var i engelsk timecharter blev svart: Ja. Men det er mulig, at det ikke var kapteinen, men en anden av besætningen, gav dette svar. Vidnet fik av uttalelserne fra u-baatens vedkommende og deres optræden ved leiligheten det indtryk, at de vedkjendte sig, at det var u-baaten, som hadde sænket Helgøy.

Oplæst og vedtat.

Skibets fører fremstod paany og forklarte, at 2den maskinist Nilsen, en av dem paa bagbords livbaat, som faldt i vandet, fortalte ham, at da han var i vandet, blev han grepet om haandleddet av en av de andre, som faldt i vandet, og da han holdt paa at bli drat under derav, maatte han rive sig løs. Den, som saaledes grep ham, kunde efter hvad Nilsen sa ikke være nogen anden end Rosdal; det var ikke nogen av dem, som blev reddet.

Oplæst og vedtat.

4de vidne edfæstedes.

Sjøforklaringen sluttet.

Retten hævet.

Herman Lie.

A. Krøger

Ragn. Rasmussen.

D/S „Fama“ (W. K. P. H.) av Kristiania.

Reg:ton br. 2427, last: hvete, ødelagt 3dje januar 1917 paa reise fra Portland, Maine, til Marseille. Omkommet: ingen.

Aar 1917, den 6te januar, avholdtes efter berammelse sjøforklaring i det Norske Generalkonsulat i Lissabon i anledning av, at d/s «Fama» av Kristiania blev sænket i Atlanterhavet den 3dje januar d. a.

Forretningen administrertes av kon-